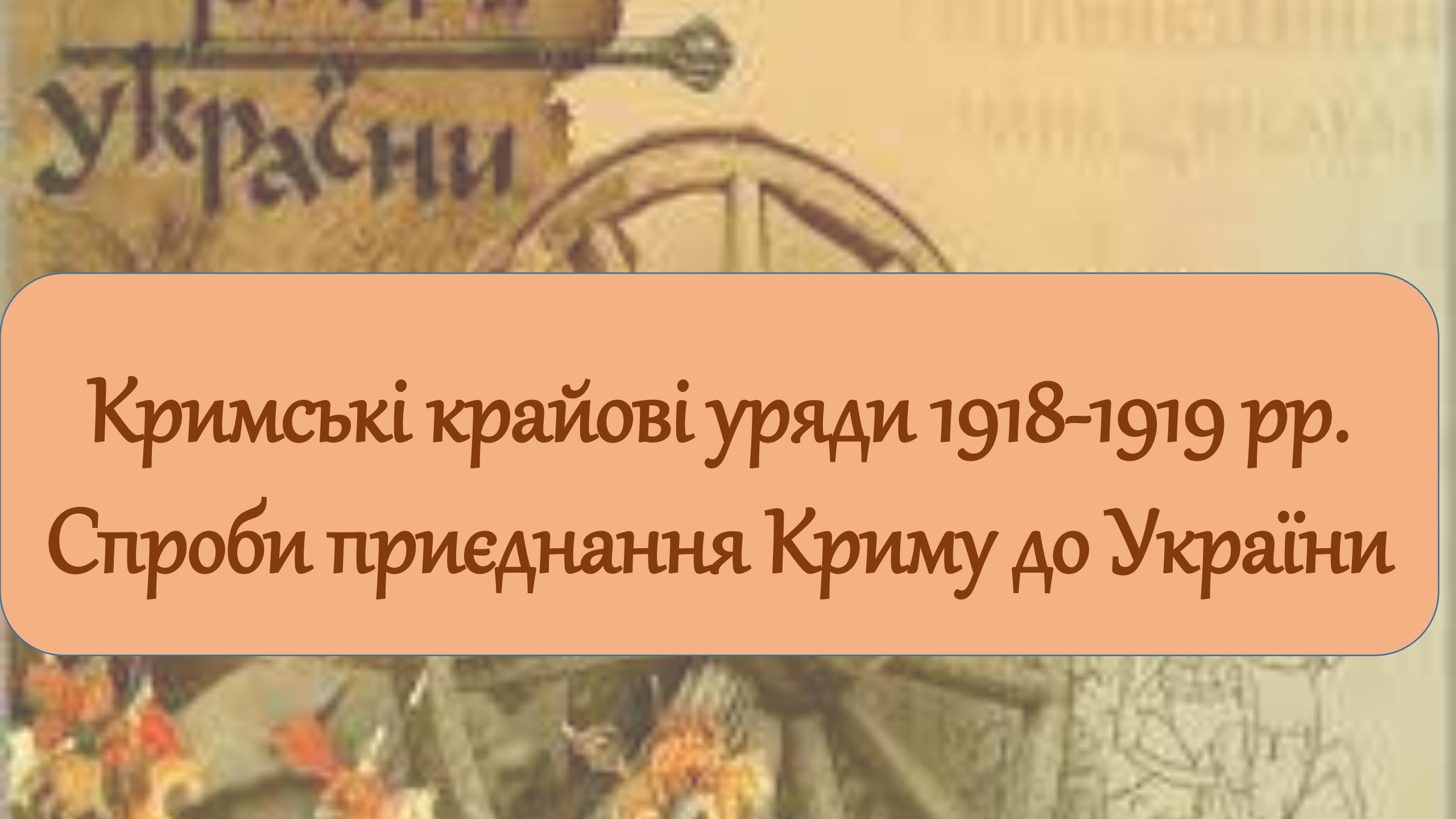

Кримські крайові уряди 1918-1919 рр. Спроби приєднання Криму до України

КРИМСЬКА ОПЕРАЦІЯ 1918 Р. ПОХІД П. БОЛБОЧАНА У КРИМ.

Полковник Армії УНР
Болбочан Петро

КРИМСЬКА ОПЕРАЦІЯ 1918 Р. ПОХІД П. БОЛБОЧАНА У КРИМ.

Петра Болбочана призначили командиром Кримської групи Армії УНР.

Він отримав таємний наказ уряду УНР випередити німецькі війська і захопити Крим.

Метою Кримської операції 1918 р. було встановлення на півострові української влади та взяття під контроль Чорноморського флоту.

Під керівництвом П. Болбочана 22 квітня українські війська форсували Сиваш й розгорнули наступ на Сімферополь.

24 квітня 1918 р. вранці загін П. Болбочана майже без опору оволодів Сімферополем, а також Бахчисараєм.

Німецькі війська генерала фон Коша оточили війська Болбочана в Криму і вимагали від нього скласти зброю. П. Болбочан відмовився, але намагався уникнути військового зіткнення з німцями, усвідомлюючи, що його програє.

КРИМСЬКА ОПЕРАЦІЯ 1918 Р. ПОХІД П. БОЛБОЧАНА У КРИМ.

Більшовицький наступ на Сімферополь у квітні 1918 р. змінив ситуацію, змусивши німців звернутися за допомогою до П. Болбочана.

Наприкінці квітня 1918 р. міністр військових справ УНР віддав наказ про виведення з Криму групи Петра Болбочана. Не отримавши вказівок, куди саме відходити, полковник спрямував свою частину до Мелітополя, де й отримав повідомлення про гетьманський переворот у Києві.

Крим залишився під одноособовим контролем Німеччини.

Під впливом Кримської операції П. Болбочана 29 квітня 1918 р. Чорноморський флот у Севастополі підняв українські національні прапори й оголосив про підпорядкування владі у Києві.

Німеччині Крим був потрібен як джерело продовольства для вивезення та військово-морська база (вони привласнили залишки чорноморського флоту Російської імперії).

Вільгельм II - останній німецький імператор

Франція

Туреччина

Зона інтересів 1918 р.

Росія
(більшовики)

Росія
(білогвардійці)

Кримські татари

Крим – демократична
мусульманська
республіка

Українська держава

«Україна не може жити, не
володіючи Кримом, це буде
якийсь тулуб без ніг. Крим
має належати Україні, на
яких умовах, не має
різниці».

П. Скоропадський

Німеччина

Крим – німецька колонія, Севастополь – на стратегічна військово-морська база, «німецький Гібралтар» на Чорному морі. (Заступник начальника німецького Генштабу Ерх Людendorф)

Спочатку німці думали сформувати загальнокримський уряд на основі кримськотатарського **Курултаю**, розширивши його та включивши в нього представників інших народів Криму. Однак на початку червня на пост очільника нового уряду була узгоджена кандидатура **Сулеймана Сулькевича**.

По – перше, він був колишнім царським генералом, міг забезпечити порядок на Кримському півострові.

По – друге, він литовський татарин за етнічним походженням, мусульманин. Виходячи з цього, багато хто його сприймав так, ніби на чолі півострова стоїть представник корінного народу Криму.

Перший крайовий уряд (25 червня – 14 листопада 1918 р.)

Табори

С. Сулькевич, Д. Сейдамет, А. Ахматович
та їхні прибічники

В. Татіщев, С. Горчаков, В. Налбандов
та ін.

Бачили Крим незалежною від Росії
кримськотатарською державою

Розглядали самостійність Криму як
тимчасове явище й сподівалися на
відтворення єдиної Росії після
вигнання більшовиків

Заходи першого крайового уряду

Герб держави — двоголовий орел з восьмикінцевим хрестом (герб колишньої Таврійської губернії), прапор — блакитний стяг з означеним гербом у верхньому куті.

Державні мови — російська, кримськотатарська та німецька

Столиця — Сімферополь.

Введена власна військова форма (у перехідний період дозволялося носити стару форму)

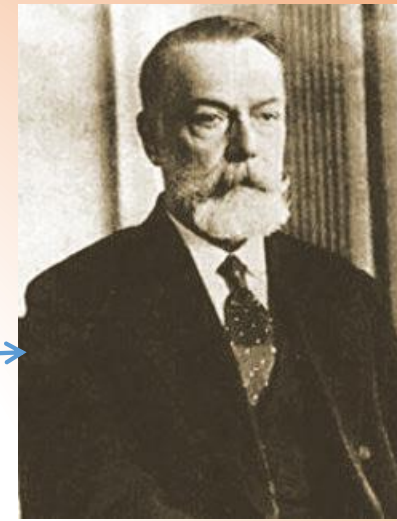
Вводилося громадянство Криму (закон від 11.09.1918 р.).

Остаточно долю Криму повинен був вирішити парламент, вибори до якого не встигли призначити за час роботи уряду.

У червні 1918 року, між **Кримом та Україною** розгорнулася митна війна.

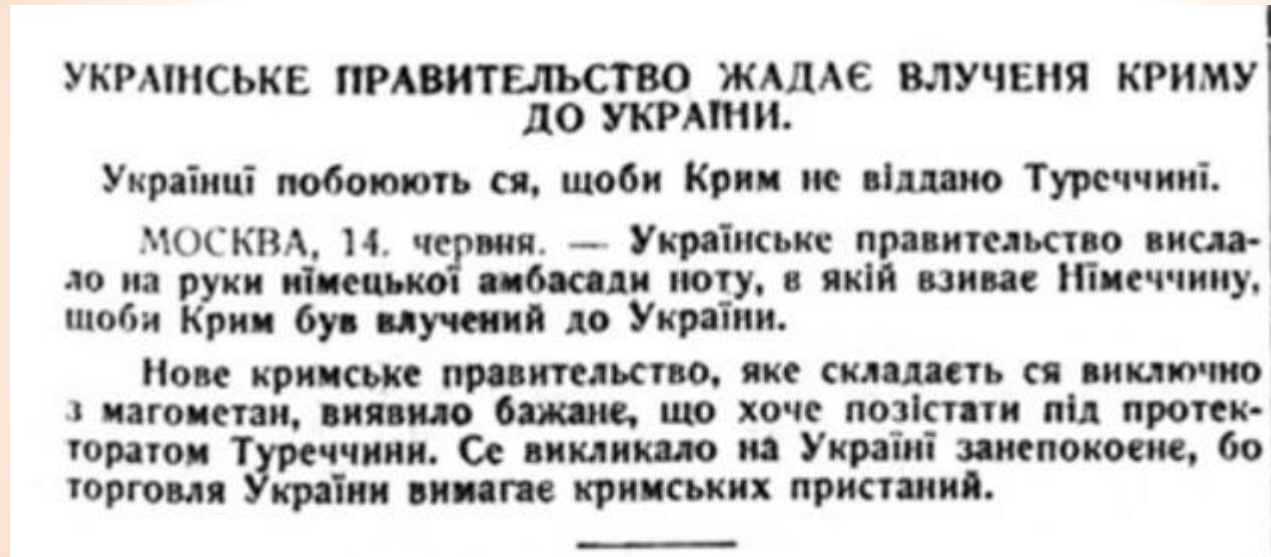
Голова уряду **Федір Лизогуб**
доповів ситуацію гетьману **Павлові Скоропадському**.

"Лизогуб, - згадував **Скоропадський**, - заявив, що він отримав телеграму від генерала **Сулькевича**, який оголосив, що він стоїть на чолі уряду, водночас із заувагою, у дуже зухвалій формі, що він української мови не розуміє і надалі наполягає, щоб до його уряду зверталися російською мовою".
Остання вимога розсердила Скоропадського.

Український уряд звернувся до німців з нотою, щоб Крим увійшов до складу України. Оточення гетьмана міркувало, в який спосіб упокорити кримський уряд.

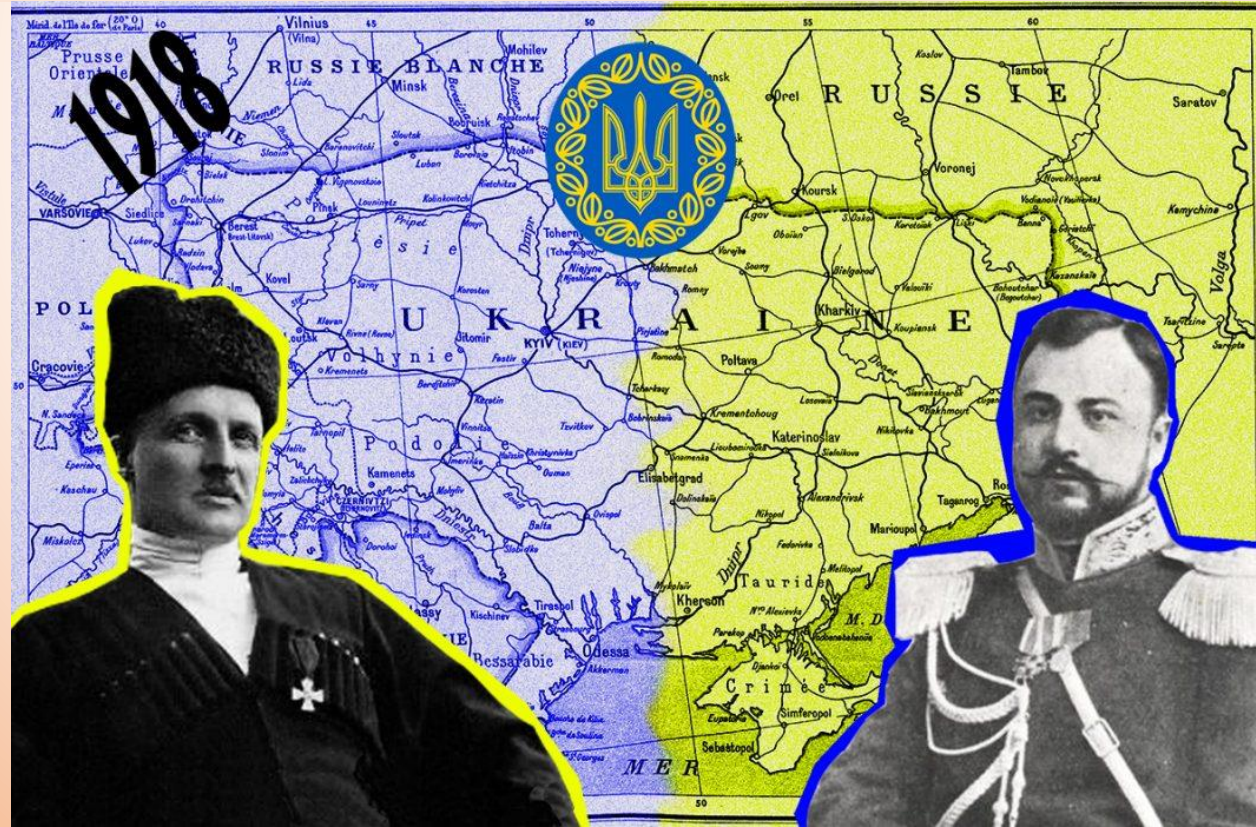

Інформація про ноту німецькому уряду з вимогою долучити Крим до складу України. Газета "Свобода", 4 липня 1918 року

Зрештою ухвалили саме такий сценарій.

"Наша рада міністрів вирішила припинити зносини з цим новим урядом, - згадував пізніше **Скоропадський**, - і до з'ясування взаємних відносин між Кримом і Україною перервати економічні відносини".

Так почалася **митна війна**.

Митна війна

Всі товари, які підприємці везли до Криму, конфісковували.

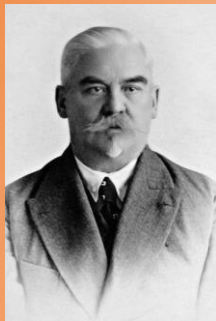
Уряд Сулькевича заборонив продавати Україні сіль.

Київ оголосив кримські залізниці своєю власністю і обмежив їх використання для потреб півострова.

Сімферополь – призначив Комісію з визначення державного кордону між Кримом та Україною.

Переговори (жовтень 1918 р.)

(припинення митної війни)

Олександр
Ахматович

Кримська Народна Республіка

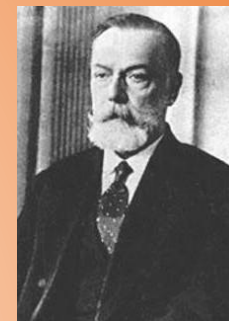
«Ми приїхали сюди говорити як рівні з рівними. Стоїмо на принципі національного самовизначення... Для Криму ми будемо вимагати такі самі права, які Україна вимагає для себе» (міністр юстиції Олександр Ахматович)

Федерація з укладенням двосторонньої угоди між Україною та Кримом

Українська держава

Лизогуб представив «Головні підвалини з'єднання Криму з Україною».

- Крим одержить статус автономії;
- при гетьмані України з'явиться посада уповноваженого з кримських питань— статс-секретаря. Його призначатиме гетьман з трьох кандидатів, висунутих Сімферополем.

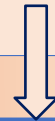
Федір
Лизогуб

- Перемовини тривали кілька тижнів.
- Не завершилися.
- Обидва уряди полишили політичну арену
(13.11/14.11.1918 р.).

Українська держава

Утворення
Директорії

Антигетьманське
повстання

Прихід до влади
Директорії (14.12)

Німеччина

Програла I світову війну

Виведення військ
з України

Крим

Падіння пронімецького
уряду Сулькевича (14.11)

Проантантівський уряд
Соломона Крима (15.11)

Висадилися війська Антанти й
генерала Денікіна, який виступав
за єдину й неподільну Росію

Другий Кримський крайовий уряд

Діяв з 15 листопада 1918 до квітня 1919

Ще до відставки **Сулькевича** в жовтні триденний з'їзд губернських гласних та міських голів обрав новим головою уряду **Соломона Крима**, а німці дозволяють проникнути в Крим представникам армії Денікіна. **14 листопада 1918** німці заявили про непідтримку **Сулькевича**. Тоді ж за підтримки білої армії призначений новий уряд, головою якого став **Соломон Крим**.

Уряд відкинув курс на самостійність півострова, що проводив перший крайовий уряд, своїм завданням вважав зближення з усіма державними організаціями, які прагнули до «возз'єднання єдиної Росії»

Економічна ситуація погіршувалася, розпочалася катастрофічна інфляція. Цьому сприяла також відміна державних цін на закупівлю хліба, що була введена урядом **Сулькевича**. Почався випуск нових грошей. Почали закриватися підприємства (знову не працював Севморзавод), зростало безробіття

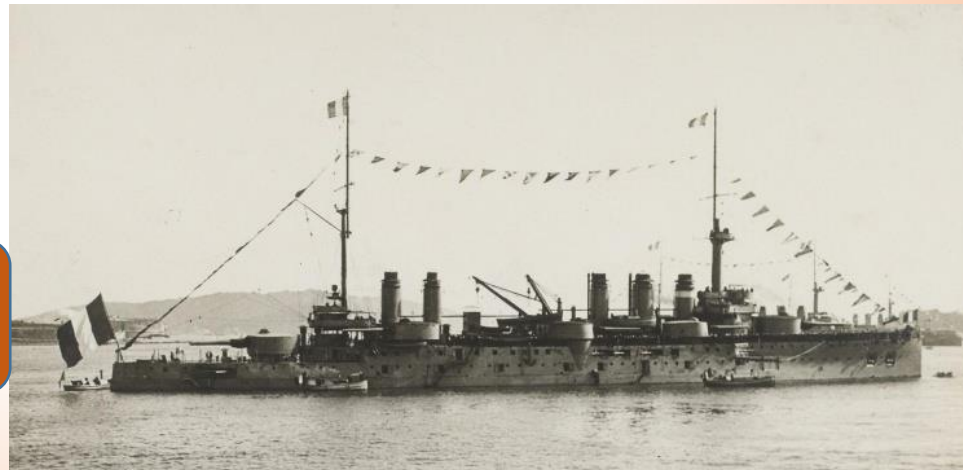
Купюра Кримського
крайового уряду (уряд
С. С. Крима, 1918

26 листопада 1918 року ескадра з 22-х французьких, англійських кораблів, грецьких та італійських кораблів підійшла до Севастополя.

Базою союзників став **Севастополь**, невеликі загони базувались в **Євпаторії, Ялті, Феодосії та Керчі**. Уряд Криму прохав розмістити війська Антанти ще на **Перекопі**, але лише в **березні 1919**, коли було вже пізно, кілька тисяч грецьких солдат перекинули туди.

Французький
військовий корабель

Одразу ж після скасування Брестського миру Москва розпочала надсилати до Криму агітаторів і організовувати партизанські загони.

Наприкінці березня — початку **квітня 1919 р.**

більшовицькі війська підступили до Криму. **4 квітня** вони захопили **Перекоп**, **11 квітня** — **Сімферополь** та **Євпаторію**, **13 квітня** — **Бахчисарай** та **Ялту**.

Севастополь взято **29 квітня**. У травні була проголошена **Кримська Соціалістична Радянська Республіка** (що проіснувала тільки 75 днів).